

หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

The Development of Enrichment Curriculum to Enhance Public Mind
through Social Cognitive Theory and Service Learning
for Lower Secondary School Students

วัฒนา ไตต่อผล¹, ภูฟ้า เสวกพันธ์², วาริรัตน์ แก้วอุไร³, อมรรัตน์ วัฒนธรร⁴

Wattana Taitorphon, Pufa Sawagpun, Wareerat Kaewurai, Amornrat Wattanatorn

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 3) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยศึกษาผลดังนี้ 3.1) เปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 3.2) ศึกษาพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดำเนินการโดยประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการสุ่มนักเรียนแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 1 ห้อง ที่ละความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน โรงเรียนพิชัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร แบบวัดจิตสาธารณะและแบบประเมินพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะ

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน เยาวชนดีเด่น จำนวน 6 คน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการดูแลรักษา 2) ด้านการบริการ และ 3) ด้านการพัฒนา และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นวิเคราะห์วางแผน 3) ขั้นลงมือปฏิบัติ และ 4) ขั้นสะท้อนความคิด

¹ นิสิตระดับการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

³ รองศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

2. หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการประเมินความเหมาะสม พบว่าหลักสูตรประกอบด้วย 1) หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างหลักสูตร 4) คำอธิบายรายวิชา 5) สารการเรียนรู้ 6) คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ 7) จุดประสงค์การเรียนรู้ 8) กระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีแนวทางในการเรียนแบบจากการสังเกตตัวแบบและนำไปสู่การวางแผนเพื่อดำเนินกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงโดยมุ่งเน้นให้เกิดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล และผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการทดลองนำร่อง (Pilot Study) พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

3.1 นักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : หลักสูตรเสริม/ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม/ การรับใช้สังคม/ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the characteristics of public mind of lower secondary school students learning through the enrichment curriculum following the social cognitive theory and service learning 2) to construct and evaluate the effectiveness of the enrichment curriculum. and 3) to use the enrichment curriculum to 3.1) compare the characteristics of public mind of lower secondary school students before and after learning through the enrichment curriculum and 3.2) study the students' behaviors before and after learning through the enrichment curriculum. The research was implemented through the 3 – step research process. The cluster random sampling was used to draw 40 Mattayom Suksa1 students at Phichai School, Uttaradit Province enrolling in the academic year 2013 who were used as a target group. The research tools consisted of: 1) the enrichment curriculum to enhance public mind 2) the measurement form of the characteristics of public mind and 3) the self- measurement form on public mind.

The results of the study were as follows:

1. The characteristics of public mind of lower secondary school students comprised 3 aspects: protection of public assets, service mind and improvement by joining the activity.

2. The enrichment curriculum to enhance public mind consisted of 10 components: 1) rationale 2) goals 3) curriculum structure 4) course description 5) contents 6) description of learning units 7) learning objectives 8) learning activities 9) media and learning resources and 10) evaluation. After being used, it was found that the quality of the enrichment curriculum to enhance public mind was at a highest level, while the result of the pilot study revealed that the curriculum was appropriate to be used.

3. The results of the use of the enrichment curriculum to enhance public mind were That;

3.1 Students'3 characteristics of public mind were higher at the level of significance of .05

3.2 Student's behavior reflecting possession of public mind were better at the level of significance of .05

Keywords : The Enrichment Curriculum/ To Enhance Public Mind/ Social Cognitive Theory/ Service Learning

ความเป็นมาของปัญหา

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของเทคโนโลยี ขั้นสูง ยุคของข้อมูลสารสนเทศ ยุคของสังคมแห่งความรู้ ยุคของสังคมประชาธิปไตย ยุคของสังคมเมือง ยุคของการแข่งขันอย่างรุนแรงและยังเป็นยุคของการแสวงหาความเต็มเต็มในจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นสภาพที่เราจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และส่งผลกระทบอย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับประเทศ ระดับสังคม ส่วนย่อยและระดับปัจเจกบุคคล จนเราไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงหรือต้านทานได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544, หน้า 80 - 86) สังคมไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน มีปัญหาที่จะต้องดูแลแก้ไขบางอย่างอยู่ในภาวะวิกฤตของโลกที่เกิดจากสภาพภายในสังคม และจากการคล้อยตามกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งน่าจะมีการทบทวน เพื่อให้เกิดสังคมที่พึงประสงค์ และเกิดความตระหนักร่วมกัน คือความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ปัญหาหลักคือขัดแย้งไม่ทำลายป่า การบุกรุกที่ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ปัญหาทางสังคมที่มาจากกระแสบริโภคนิยม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (แผนการศึกษาแห่งชาติ (2545 - 2559), 2545, หน้า 1 - 2) การที่จะให้เกิดสังคมที่พึงประสงค์ขึ้นมาได้นั้น เราจะต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพในทุกๆ ด้านเสียก่อน ซึ่งกระบวนการสำคัญที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการได้ก็คือกระบวนการให้การศึกษาให้แก่คนในสังคม

ด้วยความสำคัญของการศึกษา ซึ่งเราเชื่อว่าเป็นรากฐานสำคัญที่สุด ที่มีต่อการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นคนที่มีคุณภาพและใช้ความรู้ความสามารถที่มีเหล่านั้นเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมต่อไป สอดคล้องกับสือพลัง (2542, หน้า 3 - 4) ที่กล่าวถึงปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมไทย เช่น การย่อหย่อนในศีลธรรม การเอารัดเอา

เปรียบซึ่งกันและกัน รวมทั้งการเบียดเบียน ทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ธรรมชาติ และสาธารณะสมบัติของส่วนรวมเพิ่มมากขึ้น การไม่ช่วยรักษาสถาบัน สิ่งของสถานที่ที่เป็นทรัพย์สินสาธารณะ หรือแม้กระทั่งการไม่สนใจรวมกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาส่วนรวมและเฉยชาต่อเหตุการณ์ที่ไม่กระทบถึงตน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวแสดงถึงการขาดจิตสาธารณะ ดังนั้นปัญหาการขาดจิตสาธารณะจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนที่ต้องให้ความสำคัญ ทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับบุคคล (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 4) ทำนองเดียวกับผลการวิจัยของสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติ มหาราชนิก (2549) เรื่อง คุณภาพวัยรุ่น : กรณีศึกษานักเรียนสายสามัญและสายอาชีพ ผลการวิเคราะห์พบว่าวัยรุ่นไทยขาดจิตสำนึกสาธารณะ ชุมชนอ่อนแอ ไม่ได้รับความสนใจจากวัยรุ่นและขาดกิจกรรมส่วนรวม และยังสอดคล้องกับสุริยเดว ทริปาตริ (2552, ออนไลน์) ที่ทำการวิจัยพบว่าวัยรุ่นไทยในขณะนี้ขาดจิตสำนึกสาธารณะ ชุมชนอ่อนแอ ไม่สนใจกันและขาดการทำกิจกรรมของส่วนรวม ห่างเหินพระพุทธศาสนา และขาดความซื่อสัตย์ และจากดัชนีชี้วัดต้นทุนชีวิตพบว่า “น้ำใจ/จิตอาสา” คือ ตัวที่อ่อนแอที่สุดในเด็กไทย รองลงมาคือทัศนคติเชิงบวก ค่านิยมในการทำมาค้าดี

การสำรวจของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2550) ที่ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน/นักศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์และผู้ปกครองจากทั่วประเทศกรณีภาวะวิกฤตคุณธรรมของเยาวชนไทย พบว่า สถิติของพฤติกรรมเบี่ยงเบนด้านคุณธรรม จริยธรรมในกลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 13 - 18 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 สูงขึ้น เป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องช่วยกันพัฒนาและส่งเสริม

คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่เด็ก เยาวชนและพลเมืองของประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดจิตสาธารณะเป็นหนึ่งใน 8 คุณลักษณะอันพึงประสงค์และในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนยังได้เพิ่มเติม กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนและท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะของอาสาสมัคร ซึ่งกำหนดให้ ทำกิจกรรม 45 ชั่วโมง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความ เสียสละต่อสังคม เป็นความมุ่งมั่นที่จะสร้าง “จิต สาธารณะ” และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ตามมาอีกหลาย ประการ

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะ พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประยุกต์ใช้ แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (1977) ร่วมกับการรับใช้สังคม ของ Coverdell (2002) เป็นการนำเอาวิธีการเรียนรู้จากการเลียนแบบที่เน้น ความสำคัญของการมีต้นแบบหรือตัวแบบ อันจะนำไปสู่ การเลียนแบบพฤติกรรมผสมผสานกับการเชื่อมโยงสู่การ ได้ลงมือปฏิบัติรับใช้สังคมในสถานการณ์จริงที่มาจาก การร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาและการวางแผนดำเนิน กิจกรรม อย่างเป็นระบบเพื่อ ฝึกให้นักเรียนตระหนักถึง การแสดงออกด้านจิตสาธารณะ

เหตุผลที่กล่าวมาแล้วนั้น ย่อมเป็นเครื่องชี้ชัดให้ เห็นถึงความสำคัญของจิตสาธารณะที่ส่งผลถึงการ พัฒนาคุณภาพของนักเรียน ดังนั้นในด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้จึงควรที่จะเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิต สาธารณะ เพราะคุณลักษณะดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นพลเมืองดีของชาติและมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในอนาคต

จากปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวใน เบื้องต้นนั้น ผู้วิจัยจึงคิดที่จะพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้าง จิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา สังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น โดยกำหนด วัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของ หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการ เรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้ สังคมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการ เรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตร เสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทาง ปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยศึกษา ผลดังนี้ 1) เปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิต สาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ศึกษาพฤติกรรม การมีจิตสาธารณะของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้ หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการ เรียนรู้ทางปัญญาสังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้ สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการโดยประยุกต์ใช้ กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ตาม จุดประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะด้านจิต สาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แยกเป็นคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะและแนวทางการ เสริมสร้างจิตสาธารณะโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คนและเยาวชนดีเด่น จำนวน 6 คน แล้วนำ ข้อมูลมาวิเคราะห์หลังข้อสรุปอุปนัย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรนำข้อมูลจาก ขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะ ด้านจิตสาธารณะใน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการดูแล รักษา ด้านการบริการและด้านการพัฒนา และแนวทาง การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎี การ

เรียนรู้ทางปัญญาสังคมและการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ในกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นสร้างความพร้อม โดยใช้แนวคิดของแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมในการศึกษาและการสังเกตตัวแบบทั้งที่มีชีวิตและสัญลักษณ์ที่หลากหลาย

2) ขั้นวิเคราะห์วางแผน เป็นขั้นที่นำความคิดที่ได้จากการสังเกตร่วมกันวิเคราะห์วางแผนด้วยการเลียนแบบจากตัวแบบ

3) ขั้นลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่ประยุกต์ใช้แนวคิดของการรับใช้สังคมด้วยการลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดในสถานการณ์จริง

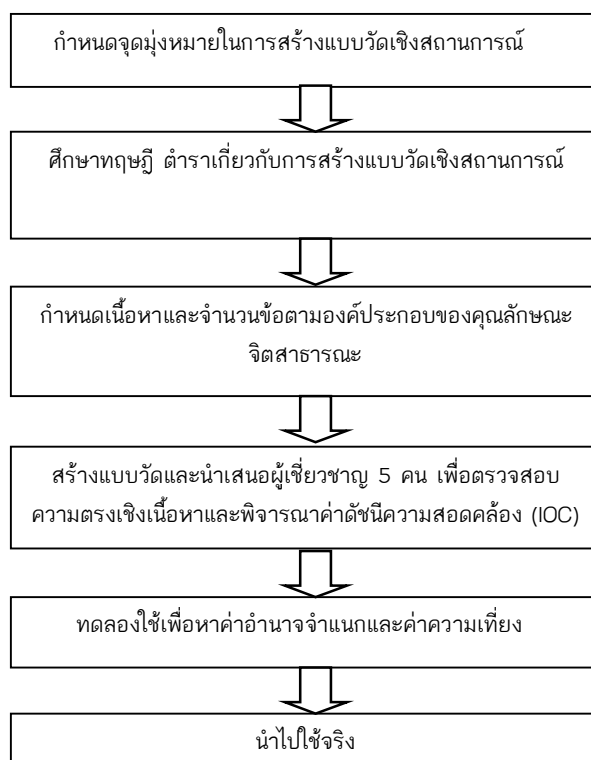
4) ขั้นสะท้อนความคิด เป็นขั้นที่นักเรียนรำลึกเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมที่ส่งผลมาถึงการเกิดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะด้วยการจัดนิทรรศการเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ยกร่างหลักสูตร มี 10 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างหลักสูตร 4) คำอธิบายรายวิชา 5) สารการเรียนรู้ 6) คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ 7) จุดประสงค์การเรียนรู้ 8) กระบวนการเรียนรู้ 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล และเอกสารประกอบ

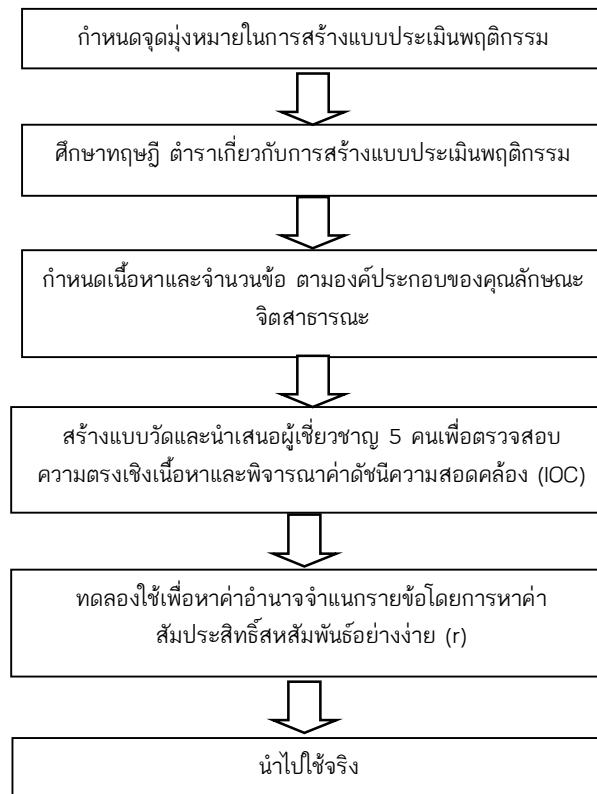
หลักสูตร โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป พบว่ามีคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และนำไปทดลองนำร่องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ที่สมัครใจเข้าร่วมในการทดลอง จำนวน 20 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมีความเป็นไปได้ จากนั้นนำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไขจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองและศึกษาผลการใช้หลักสูตร โดยนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 40 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ออกแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. แบบวัดจิตสาธารณะ

2. แบบประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 1

แบบวัดจิตสาธารณะ	IOC	Power of Discrimination	Reliability
	0.60-1.00	0.31-0.85	0.758

แบบประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ	IOC	Item Total Correlation	Reliability
	0.60-1.00	0.33-0.79	0.761

ก่อนสอนผู้วิจัยทำการวัดจิตสาธารณะด้วยแบบวัดจิตสาธารณะและให้นักเรียนประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการมีจิตสาธารณะ จากนั้นดำเนินการสอนตามหลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตรทำการวัดจิตสาธารณะด้วยแบบวัดจิตสาธารณะและให้นักเรียนประเมินพฤติกรรมตนเองด้วยแบบประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ โดยนำคะแนนที่ได้จากการวัดด้วยแบบวัดจิตสาธารณะ จำนวน 20 ข้อ และคะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ จำนวน 14 ข้อ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยค่าสถิติคือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการดูแลรักษา ด้านการบริการและด้านการพัฒนา และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกระบวนการเรียนรู้มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความพร้อม 2) ขั้นวิเคราะห์วางแผน 3) ขั้นลงมือปฏิบัติ และ 4) ขั้นสะท้อนความคิด

2. หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการ

เรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มี 10 องค์ประกอบ และในชั้นกระบวนการเรียนรู้ที่นำเอาแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยการสังเกตตัวแบบและใช้การเลียนแบบในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการด้วยการลงมือปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงนั้นเป็นแนวคิดของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่

เกิน 1.00 ขึ้นไปจึงจะยอมรับได้ จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, $S.D. = 0.35$) และผลการทดลองนำร่องพบว่ามีความเหมาะสมนำไปใช้ได้จริง

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังตาราง 2-3

3.1 การเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะก่อนและหลังการใช้หลักสูตร ตาราง 2

การวัด จิต สาธารณะ	n	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	40	80	61.20	4.13		
หลังเรียน	40	80	71.20	2.51	16.07*	0.0000

* $p < .05$

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะก่อนและหลังการใช้หลักสูตร ตาราง 3

พฤติกรรม ด้าน จิต สาธารณะ	n	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	40	42	31.20	1.60		
หลังเรียน	40	80	35.60	1.28	16.07*	0.0000

* $p < .05$

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมและการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

ผลการศึกษาข้อมูลด้านคุณลักษณะ ด้านการมีจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนต้น ได้แก่ คุณลักษณะด้านการมีจิตสาธารณะและแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ 4 ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ซึ่งการดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและเยาวชนดีเด่น และนำข้อมูลที่ได้มาลงข้อสรุปอุปนัย กำหนดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ พบว่า มี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการดูแลรักษา ด้านการบริการและด้านการ

พัฒนา สอดคล้องกับบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2553) ที่กล่าวถึงข้อดีของการสัมภาษณ์ว่ามีโอกาสได้สังเกต และศึกษาสภาพการณ์ ตลอดจนปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะได้คำตอบที่แน่ชัด สมบูรณ์ เพราะสามารถอธิบายข้อสงสัยต่าง ๆ ให้แก่ผู้ตอบได้ และโอกาสที่จะได้ข้อมูลมีสูงมาก เพราะผู้ตอบส่วนใหญ่ยินดีให้ความร่วมมือ

2. การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าหลักสูตรมีกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร และขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนที่ใช้และขั้นศึกษาผลการใช้หลักสูตรและหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้นำหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและทดลองนำร่อง (Pilot Study) เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลองก่อนนำไปใช้จริง การที่หลักสูตรมีคุณภาพเนื่องจากการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Tabá (1962) และ Tyler (1994) ที่เริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำมากำหนดเป็นโครงร่างหลักสูตรที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา แสงเลิศอุทัย (2550) สมพร หลิมเจริญ (2552) และอัคพงศ์ สุขมาตย์ (2553) ที่ดำเนินการวิจัยโดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลเป็นการศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นในการสร้างหลักสูตร 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตร

สำหรับแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นสร้างความพร้อม ด้วยให้นักเรียนมีสติในการศึกษาและการเรียนรู้จากตัวแบบ 2) ขึ้นวิเคราะห์วางแผน 3) ขึ้นลงมือปฏิบัติ และ 4) ขึ้นสะท้อนความคิดเป็นกระบวนการ

เรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาคือ ในขั้นตอนที่ 1 และ 2 ด้วยการใช้ตัวแบบที่มีชีวิตจริงและตัวแบบสัญลักษณ์จากสื่อที่หลากหลายที่แสดงพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะใน 3 องค์ประกอบ จนนักเรียนสามารถเชื่อมโยงไปสู่การวิเคราะห์สภาพจริงของโรงเรียนหรือชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1975) ที่กล่าวถึงข้อดีของการเสนอตัวแบบที่มีชีวิตจริงจะทำให้ผู้สังเกตสนใจและเลียนแบบได้ดีกว่าวิธีอื่น เพราะตัวแบบประเภทนี้ มีความใกล้เคียงหรือเหมือนกับสภาพจริงมากที่สุด และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ได้ ส่วนข้อดีของการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ ที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ นั้น ตัวแบบเพียงตัวเดียว ก็สามารถก่อให้เกิดการทำตามตัวแบบและยังสามารถจัดกระบวนการเสนอตัวแบบให้เหมาะสมได้ก่อนนำไปใช้จริง สำหรับขั้นตอนที่ 3 และ 4 เป็นการนำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ด้วยการรับใช้สังคมในสถานการณ์จริงและเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ได้รับจนเกิดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะโดยนักเรียนสามารถสะท้อนความคิดที่ได้รับเผยแพร่สู่สาธารณชน สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แจมมณี (2545) ที่กล่าวว่าทำให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการรับใช้สังคม ที่ผู้เรียนเริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน และวางแผนการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคมตามโครงการและนำประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับมาคิดพิจารณาไตร่ตรองจนกระทั่งเกิดความคิดรวบยอดทำนองเดียวกับแนวคิดของ Dewey, John (1926) ที่พบว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเองและเชื่อว่าประสบการณ์มีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นเรื่องทางกายภาพและสังคมที่เขามีส่วนร่วมอยู่ ดังนั้นประสบการณ์จึงสามารถเรียนรู้และแบ่งปันกันได้ และยังสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม 4 ขั้นตอนของ Coverdell (2002)

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

3.1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิต
 สาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตร
 เสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทาง
 ปัญญาสังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าหลัง
 การใช้หลักสูตรนักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ
 สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์ใน 3 องค์ประกอบ พบว่า
 หลังการใช้หลักสูตรนักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ
 สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร ทั้ง 3 องค์ประกอบ อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก
 กระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่มี
 ความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เกิดคุณลักษณะด้าน
 การมีจิตสาธารณะ และการนำเสนอตัวแบบโดยให้
 นักเรียนสังเกตพฤติกรรมและผลที่ได้รับของตัวแบบ
 เพื่อให้ นักเรียนสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการกระทำของ
 ตัวแบบจนส่งผลให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมด้วยการ
 เลียนแบบจากตัวแบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ
 Bandura (1975) ที่กล่าวถึงข้อดีของตัวแบบที่มีชีวิตจริง
 ว่าทำให้ผู้สังเกตสนใจและเลียนแบบได้ดีกว่าวิธีอื่น
 เพราะตัวแบบประเภทนี้ มีความใกล้เคียงหรือเหมือนกับ
 สภาพจริงมากที่สุด และยังสอดคล้องกับสมโกษณ์
 เอี่ยมสุภชาติ (2553) ที่ว่าการเสนอตัวแบบหลายๆ ตัว
 จะช่วยทำให้มีการเสนอตัวแบบมีประสิทธิภาพเพิ่มมาก
 ขึ้น เนื่องจากผู้สังเกตจะพบว่าตัวแบบบางตัวมีลักษณะ
 คล้ายกับตนตลอดจนทำให้ได้เรียนรู้การแสดงพฤติกรรม
 หลายๆ อย่าง ทำให้ผู้สังเกตมีความยึดหยุ่นมากขึ้นใน
 การแสดงออกในหลายๆ สภาพการณ์ นอกจากนี้ผลการ
 เปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะพบว่านักเรียน
 มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะในด้านการดูแลรักษาสูง
 กว่าด้านการบริการและด้านการพัฒนา ทั้งนี้อาจ
 เนื่องจากนักเรียนมีความคุ้นชินกับกิจกรรมหรือ
 สถานการณ์ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การดูแล
 รักษาสิ่งที่เป็นสาธารณะสมบัติทั้งในและนอกโรงเรียน
 เช่น กิจกรรมโรงเรียนปลอดขยะ ห้องเรียนสีขาว ความรู้
 จากสวนหย่อม เป็นต้น รวมทั้งนักเรียนสามารถ
 ดำเนินการและลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่เกิดจากการร่วมคิด
 และวางแผนในกลุ่มของตนเองโดยเชื่อมโยงปัญหาเข้าสู่
 การเสริมสร้างจิตสาธารณะด้วยการแสดงออกด้านการ
 รับใช้สังคม นอกจากนี้ยังลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้ทันที

โดยไม่ต้องรอเวลาและโอกาส โดยไม่ต้องใช้เวลาในการ
 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลให้
 นักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะด้านการดูแล
 รักษาสูงกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ
 ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี และคณะ (2544) ที่กล่าวว่า การนำ
 เนื้อหาของบทเรียนมาจัดโครงการที่เชื่อมโยงกับเนื้อหา
 ในชีวิตจริงของชุมชนหรือในทางกลับกันเป็นการเชื่อมโยง
 ปัญหาในชุมชนเข้ามาสู่บทเรียนและในบางโอกาสอาจเป็น
 การนำนักเรียนออกไปทำกิจกรรมในชุมชนโดยถือว่า
 กิจกรรมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนในหลักสูตรและ
 การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมยังสามารถสร้างความเป็น
 คนดีหรือคนที่มีลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมนอกจากนี้
 ยังสอดคล้องกับศุภโชค เสือทอง (2554) ทำการวิจัย
 เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า
 ผลการเปรียบเทียบการมีจิตสาธารณะด้านเจตคติและ
 ด้านพฤติกรรมของนักเรียน ทั้ง 2 โรงเรียน หลังการ
 ทดลองการใช้หลักสูตรเสริมของกลุ่มควบคุมและกลุ่ม
 ทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .001 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Albert (1996)
 ที่ทำการศึกษาการวิจัยแบบบรรยายถึงโปรแกรมการรับ
 ใช้สังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า
 โปรแกรมการรับใช้สังคมทำให้นักเรียนมีสติปัญญา
 เพิ่มขึ้น มีพัฒนาการทางด้านสังคมและด้านจิตใจเพิ่มขึ้น
 มีความรู้สึกรับผิดชอบสังคมสูงขึ้น มีเจตคติใน
 ทางบวกต่อผู้ใหญ่และผู้อื่นมากขึ้น มีจริยธรรมดีขึ้น

3.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการณ์การมีจิต
 สาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตร
 เสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทาง
 ปัญญาสังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า
 พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนสูงกว่าก่อน
 การใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 และเมื่อวิเคราะห์ใน 3 องค์ประกอบ พบว่า พฤติกรรม
 การมีจิตสาธารณะของนักเรียนทั้ง 3 องค์ประกอบ สูง
 กว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .05 แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น สามารถ
 เสริมสร้างพฤติกรรมการณ์การมีจิตสาธารณะของนักเรียนใน
 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ตามวัตถุประสงค์ของการ
 พัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนสามารถเชื่อมโยง

การแสดงออกของตัวแบบที่ได้จากการสังเกตมาประยุกต์ใช้ด้วยการเลียนแบบในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับความเป็นจริงที่พบเห็นในโรงเรียนหรือชุมชน รวมทั้งการรวมกลุ่มของนักเรียนที่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนเดียวกัน เพื่อร่วมกันวางแผนศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนด้วยการพูดคุยกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ปกครองหรือหัวหน้าชุมชนเป็นต้น และยังเป็นความต้องการให้บริการช่วยเหลือผู้อื่น ดูแลรักษาส่งที่เป็นสาธารณะสมบัติของส่วนรวม รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมในพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1989) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เกิดจากการพัฒนาจิตใจของตนเอง ที่เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญา จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการแสดงออกทางความคิดลงสู่การลงมือปฏิบัติด้วยการรับใช้สังคมในสถานการณ์จริงและสอดคล้องกับจินตนา พุทธเมตตา (2548) ได้ศึกษาคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของประเทศเกาหลี พบว่า การสอนในหลักสูตรแฝง ซึ่งนักเรียนจะเรียนรู้คุณธรรมจากสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง วิธีการนี้จะส่งผลต่อนักเรียนอย่างลึกซึ้งและยาวนานมากกว่าหลักสูตรในโรงเรียนหรือในห้องเรียน นอกจากนี้ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษาสูงกว่าด้านการบริการและด้านการพัฒนา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษาของนักเรียนที่สูงกว่าด้านอื่นๆ จึงเชื่อมโยงสู่การแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษา และนักเรียนยังสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมในด้านการดูแลรักษาได้ทุกและทุกสถานที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติศักดิ์แสงอรุณ (2553) พบว่า แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสามารถกระทำได้ทั้งการจัดกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้นำกิจกรรม ได้แก่ การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครต่างๆ และกิจกรรมที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การดูหนัง การเก็บขยะในที่สาธารณะ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวาลา เวชยันต์ (2544) พบว่ากรณีศึกษาที่เรียนด้วยแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยความ

ตระหนักในการรับใช้สังคม สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา สังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การตรวจสอบและให้คำแนะนำของครูในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการจะเป็นการช่วยให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมตามโครงการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ก่อนการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งบทบาทของครูมีความสำคัญต่อการกระตุ้น ชี้แนะและครูต้องให้อิสระในทางความคิดแก่นักเรียน ครูไม่ควรกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติ เช่น การแบ่งพื้นที่ให้นักเรียนทำความสะอาด การกำหนดวันและเวลาในการพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น ควรเป็นกิจกรรมที่มาจากการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงออกเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะได้ตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง
2. มีการเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เนื่องจากความสนใจของนักเรียนมีช่วงสั้นๆ ซึ่งควรใช้กิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะกับวัยของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีสมาธิและจดจ่อกับเรื่องราวที่จะได้เรียนรู้
3. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านจิตสาธารณะให้แก่ นักเรียน ในระดับชั้นที่สูงขึ้น และติดตามการปฏิบัติกิจกรรมด้านจิตสาธารณะในสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความต่อเนื่องและความคงทนของคุณลักษณะจิตสาธารณะและพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากการใช้ตัวแบบในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในข้ออื่นๆ เช่น ซื่อสัตย์สุจริต และอยู่อย่างพอเพียง เป็นต้น
2. ควรมีการติดตามความต่อเนื่องของการแสดงออกคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะที่เป็นที่เป็น

รูปธรรม ในทุกระดับชั้น โดยใช้เวลาในการประชุมประจำสัปดาห์ ในช่วงโม่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือ ช่วงโม่งกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด และเก็บข้อมูลเพื่อทราบถึงความคงทนของคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

3. ควรมีการติดตามเพื่อทราบถึงพัฒนาการของคุณลักษณะจิตสาธารณะกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ

4. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคุณลักษณะจิตสาธารณะกับพฤติกรรม การมีจิตสาธารณะของนักเรียนที่ใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรรยา พรธนา. (2553). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมและการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษารณิธตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์. กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. สำนักพัฒนาการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ. (2553). แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย : กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1991). บริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน).
- เดิมนัท ขาวหินฟ้า รัตมี กฤษณมิก และสุวิดา แสงสีหนาท. (2550). การศึกษาแนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านระบบการศึกษา : กรณีศึกษามูลนิธิพุทธฉือจี้ ไต้หวัน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน).
- ทิศนา ขามมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์การพิมพ์.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2546). รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ : การศึกษาระยะยาว. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในวันสถาปนาสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ครบรอบ 49 ปี. หน้า 1 – 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). การนิเทศกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้. ในโครงการศึกษาสภาพนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: โรงแรมแอมบราสาเดอร์.
- ศักดิ์ชัย นิรยุทวิ และคณะ. (2544). รายงานการวิจัย เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

- ศุภโชค เสือทอง. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี. (18 ธันวาคม 2549). *ประเมินเด็กไทยขาดจิตสำนึก*. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2552, จาก <http://tnews.teenee.com/etc/6521.html>.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2553). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สือพลัง. (2542). จิตสำนึกสาธารณะ เส้นทางสู่ประชาสังคม. *วารสารสือพลัง*. 7(3), 3 – 19.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2552). *ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันหรือส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น*. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2552, จาก <http://www.wearehappy.in.th/happykids/happykidsteen/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๕-๒๕๕๙)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด.
- _____. (2550). *รายงานการประเมินผลคุณธรรม 8 ประการของผู้เรียน : เจตคติและพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: เพลิ้น สตูดิโอ.

- Bandura, A. (1989). *Social foundations of thought and action*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice- Hall.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1975). *Social Learning & Personality Development*. Holt, Rinehart & Winston, INC: NJ.
- Coverdell, P. D. (2002). *What is service-learning?* Retrieved 7 August, 2003, from <http://www.peacecorps.gov/www/service/whatservice.html>
- Dewey, John. (1926). *Democracy and Education*. Boston: Houghton Mifflin.
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development, Theory and Practice*. New York : Harcourt, Brace.
- Thelen, M.H., Fry, R.A., Fethenbach, P.A., & Frautsch, N.M. (1979). Therapeutic videotape and film modeling: A review. *Psychological Bulletin*, 86, 701-720.